آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی‌سرپرست و بدسرپرست + الحاقات

نوع سند: قوانین

آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی‌سرپرست و بدسرپرست + الحاقات

آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی‌سرپرست و بدسرپرست، توسط هیئت وزیران در جلسه 14 تیرماه 1394 تصویب شده است.

آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی‌سرپرست و بدسرپرست، توسط هیئت وزیران در جلسه 14 تیرماه 1394 به پیشنهاد وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، دادگستری و کشور و به استناد ماده (36) قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی‌سرپرست و بدسرپرست مصوب (1392)، به تصویب رسید. آخرین الحاقات این در فروردین 1402 تصویب شده است.

ماده 1

ماده 1 ـ در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف – قانون: قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بدسرپرست ـ مصوب 1392–

ب – سازمان: سازمان بهزیستی کشور

پ – دادگاه صالح: دادگاه صادر کننده قرار یا حکم قطعی سرپرستی

ت ـ کودک یا نوجوان: کودک یا نوجوان موضوع مواد (8) و (9) قانون

ث ـ کودک یا نوجوان بی سرپرست (فاقد سرپرست): کودک یا نوجوان موضوع بندهای (الف) و (ب) ماده (8) قانون

ج – کودک یا نوجوان بدسرپرست: کودک یا نوجوان موضوع بندهای (ج) و (د) ماده (8) قانون

چ ـ سرپرست منحصر: دختران و زنان بدون شوهری که حداقل دارای سی سال سن بوده و مطابق حکم قطعی دادگاه، سرپرستی کودک یا نوجوان اناث بی سرپرست و بدسرپرست را پذیرفته و بر عهده دارند.

ح ـ سرپرستان: زن و شوهر بدون فرزند یا دارای فرزند که به حکم قطعی دادگاه، سرپرستی کودک یا نوجوان بی سرپرست یا بدسرپرست را پذیرفته و بر عهده دارند.

خ – قرار سرپرستی آزمایشی: تصمیم دادگاه صالح مبنی بر واگذاری سرپرستی کودک یا نوجوان قبل از صدور حکم سرپرستی دایم به مدت شش ماه

د ـ مداخلات تخصصی: مجموعه اقدامات مبتنی بر شواهد و تجارب علمی به منظور تشخیص و شناسایی مشکل و ارایه طرح کمکی متناسب با شرایط خانواده فرزندپذیر با تأکید بر تأمین منافع عالیه کودک یا نوجوان تحت سرپرستی

ذ (الحاقی 20؟01؟1402) ـ مؤسسه: شخص حقوقی اعم از مرکز، انجمن یا مؤسسه که در اجرای ماده (36) قانون، دارای پروانه تآسیس از سازمان بوده و موضوع فعالیت آن حمایت و مراقبت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست می‌باشند.

ر (الحاقی 20؟01؟1402) ـ مؤسسه مراقبتی: مؤسسه‌ای که طبق ماده (36) قانون، با مجوز سازمان تآسیس و عهده دار نگهداری شبانه روزی کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست با تفکیک رده سنی و جنسی در محیط مشترک می‌باشد.

ز (الحاقی 20؟01؟1402) ـ مؤسسه مراقبت خانواده محور: مؤسسه‌ای که طبق ماده (36) قانون، با مجوز سازمان تآسیس و مدیریت و نظارت بر نگهداری و مراقبت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد را در خانواده‌ها بر عهده دارد.

ماده 2

ماده 2 ـ متقاضیان سرپرستی مقیم ایران مکلفند تقاضانامه خود را به ضمیمه مدارک مربوط به مشخصات فردی و وضعیت خانوادگی، تحصیلی، شغلی و مالی، مطابق برگه (فرم) واحد که توسط سازمان با رعایت قوانین و مقررات مربوط تنظیم و ابلاغ می‌شود، شخصاً یا به وسیله نماینده قانونی به اداره بهزیستی محل اقامت ارایه کنند.

تبصره

تبصره ـ ادارات بهزیستی مکلفند پس از دریافت تقاضانامه و مدارک موضوع این ماده از متقاضیان سرپرستی و نیز اخذ تاییدیه‌های لازم موضوع بندهای (ب)، (ه)، (و) و (ح) ماده (6) قانون از مراجع ذی ربط، مراتب را همراه اعلام نظر کارشناسی حداکثر پس از دوماه از دریافت تقاضانامه به دادگاه صالح تقدیم نمایند.

ماده 3

ماده 3 ـ ایرانیان متقاضی سرپرستی مقیم خارج از کشور مکلفند تقاضانامه و مدارک موضوع ماده (2) این آیین نامه را مطابق برگه (فرم) واحد که توسط سازمان با رعایت قوانین و مقررات مربوط تنظیم و ابلاغ می‌شود، به سفارتخانه ها، کنسولگری‌ها و یا دفاتر حفاظت منافع جمهوری اسلامی ایران تقدیم نمایند.

تبصره 1

تبصره 1 ـ سفارتخانه ها، کنسولگری‌ها و دفاتر حفاظت منافع جمهوری اسلامی ایران مکلفند مدارک فوق الذکر را پس از تأیید جهت اعلام به سازمان به وزارت امور خارجه ارسال نمایند.

تبصره 2

تبصره 2 ـ مراجعه حضوری دارندگان حکم سرپرستی به سازمان در زمان تحویل کودک یا نوجوان الزامی است مگر اینکه کودک یا نوجوان، مقیم خارج از کشور باشد که در این صورت تحویل وی با لحاظ قوانین و مقررات حاکم توسط سفارتخانه ها، کنسولگرها و یا دفاتر حفاظت منافع جمهوری اسلامی ایران انجام خواهد شد.

ماده 4

ماده 4 ـ متقاضیان سرپرستی که ادعای یافتن طفلی را دارند، موظفند مراتب را در اسرع وقت به ادارات بهزیستی محل یافتن طفل اعلام کنند. ادارات بهزیستی مکلفند مراتب را به ضمیمه مدارک و گزارش‌های لازم جهت اثبات ادعای یابنده به مراجع قضایی منعکس نمایند.

تبصره 1

تبصره 1 ـ پس از اثبات ادعای یابنده طفل در دادگاه، در صورتی که یابنده متقاضی سرپرستی و واجد شرایط مندرج در قانون برای سرپرستی باشد با رعایت فرایند مقرر در ماده (2) این آیین نامه و اولویت‌های مندرج در تبصره (3) ماده (5) قانون، در اولویت واگذاری سرپرستی قرار می‌گیرد.

تبصره 2

تبصره 2 ـ تا زمان تکمیل تحقیقات اولیه و طی مراحل قانونی توسط مراجع ذیصلاح، کودک یا نوجوان با معرفی دادگاه صالح توسط سازمان نگهداری خواهد شد. در موارد اضطراری که مصالح عالیه کودک یا نوجوان اقتضا می‌نماید، کودک یا نوجوان مطابق ضوابط مربوط و به تشخیص سازمان به صورت موقت توسط ادارات بهزیستی و یا یابنده تحت نظارت سازمان نگهداری می‌شود و متعاقب آن موضوع در اسرع وقت به ضمیمه مدارک و گزارش‌های لازم جهت اثبات ادعای یابنده به مراجع قضایی منعکس خواهد شد.

ماده 5

ماده 5 ـ متقاضی یا متقاضیان سرپرستی باید متعهد گردند تمامی هزینه‌های مربوط به نگهداری و تربیت و تحصیل افراد تحت سرپرستی را حین سرپرستی و پس از فوت تا تعیین سرپرست جدید تأمین نمایند. سرپرست منحصر یا سرپرستان موظفند با نظر سازمان، خود را نزد یکی از شرکت‌های بیمه به نفع کودک یا نوجوان تحت سرپرستی بیمه عمر کنند.

تبصره

تبصره ـ حداقل سرمایه بیمه عمر موضوع این ماده با توجه به شرایط جامعه و نیازهای آتی کودک یا نوجوان با نظر سازمان تعیین خواهد شد. موارد استثنا از حکم این ماده به تشخیص دادگاه خواهد بود.

ماده 6

ماده 6 ـ در صورت فوت سرپرست منحصر یا سرپرستان، افراد تحت سرپرستی در حکم افراد تحت تکفل متوفی محسوب گردیده و صندوق بازنشستگی ذی ربط موظف است تا تعیین سرپرست جدید نسبت به برقراری و

پرداخت مزایای مستمری وظیفه بازماندگان به افراد تحت سرپرستی اقدام کند.

تبصره

تبصره ـ کودک یا نوجوان تحت سرپرستی جزو عائله تحت تکفل سرپرست منحصر یا سرپرستان محسوب و از زمان قرار سرپرستی آزمایشی حسب مورد از کلیه مزایای قانونی وفق قوانین و مقررات مربوط برخوردار خواهد شد.

ماده 7

ماده 7 ـ سازمان مکلف است هرگونه تغییر در وضعیت سرپرستی افراد تحت سرپرستی اعم از فوت سرپرست منحصر یا هر یک از سرپرستان، طلاق، جدایی و فسخ حکم سرپرستی آن‌ها و تعیین سرپرست جدید را به مراجع ذی ربط از جمله دستگاه محل خدمت و صندوق بازنشستگی ذی ربط اعلام کند تا سازمان‌های مذکور حسب مورد نسبت به اجرای تکالیف قانونی مربوط از جمله قطع یا برقرای حقوق مستمری و مزایای متعلقه اقدام نمایند.

ماده 8

ماده 8 ـ سازمان مکلف است به محض اطلاع از بروز هرگونه اختلال در روند سرپرستی کودک یا نوجوان تحت سرپرستی، مداخلات تخصصی نموده و در صورتی که تشخیص دهد ادامه سرپرستی مطابق مصلحت کودک یا نوجوان نیست و فسخ حکم سرپرستی ضروری است، با ارایه گزارش لازم تقاضای فسخ حکم سرپرستی را از دادگاه صالح نماید.

ماده 9

ماده 9 ـ هر یک از سرپرستان مکلفند در صورت فوت دیگری یا زندگی مستقل یا وقوع طلاق بین آنان، مراتب را به صورت کتبی به سازمان اعلام کنند. سازمان مکلف است پس از اطلاع و انجام بررسی‌های کارشناسی لازم مراتب را همراه با درخواست به دادگاه اعلام کند تا دادگاه با در نظر گرفتن نظر مشورتی سازمان و نظر کودکان بالغ نسبت به واگذاری سرپرستی به یکی از زوجین یا شخص ثالث، اتخاذ تصمیم نماید.

ماده 10

ماده 10 ـ هرگاه سرپرست درصدد ازدواج برآید، باید مشخصات فرد مورد نظر را به دادگاه صالح اعلام کند. در صورت درخواست دادگاه، سازمان نسبت به انجام امور کارشناسی و ارایه مشاوره‌های لازم به سرپرست اقدام می‌نماید. در صورت وقوع ازدواج، سازمان مکلف است گزارش ازدواج را به دادگاه اعلام تا با حصول شرایط قانون نسبت به ادامه سرپرستی به صورت مشترک و یا فسخ آن اتخاذ تصمیم نماید.

ماده 11

ماده 11 ـ افرادی که بنا به دلایل موجه و یا تحت شرایط خاص، سرپرستی کودک یا نوجوانی را حداقل یک سال پیش از سپردن به سازمان عهده دار بوده اند، در صورتی که متقاضی سرپرستی و واجد شرایط مقرر در قانون برای سرپرستی باشند، در صورت اثبات دلایل موجه یا شرایط خاص نزد دادگاه صالح، نسبت به سرپرستی کودک یا نوجوان تقدم دارند.

ماده 12

ماده 12 ـ سازمان مکلف است با رعایت احوال شخصیه پیروان ادیان رسمی مصرح در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، به منظور راهنمایی و مشاوره افرادی که سرپرستی کودک و نوجوان را عهده دار می‌شوند، با استفاده از ظرفیت‌های موجود و بدون توسعه ساختار تشکیلاتی، نسبت به ایجاد دفاتر مشاوره دینی مربوط به امور فرزند خواندگی با همکاری مرکز مدیریت حوزه علمیه اقدام نماید. واگذاری سرپرستی کودک یا نوجوان منوط به تأیید دفتر مذکور مبنی بر اخذ راهنمایی و مشاوره توسط سرپرست منحصر یا سرپرستان از دفاتر مذکور خواهد بود.

ماده 13

ماده 13 (اصلاحی 20/01/1402) ـ سازمان می‌تواند کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست را که به دستور مرجع قضایی به سازمان معرفی شده یا می‌شوند تا تعین تکلیف نهایی در مرجع قضایی، به طور موقت رآساً یا از طریق مؤسسات مراقبت خانواده محور به خانواده‌ها دارای صلاحیت بسپارد.

تبصره

تبصره (الحاقی 20/01/1402) – شیوه ناهه اجرایی این ماده در اموری مانند الگوی نگهداری و مراقبت خانواده محور و ضوابط مربوط به نحوه شناسایی و احراز صلاحیت خانواده‌ها و مؤسسات، نحوه آموزش و آماده سازی خانواده ها، شرلایط واگذاری، نحوه باز پیوند کودک و نوجوان، نظارت بر وضعیت آنان، آموزش‌های ضروری به متقاضیان و نحوه فرهنگ سازی، ظرف حداکثر سه ماه از تاریخ ابلاغ این تصویب نامه توسط مرجع ملی حقوق کودک و سازمان بهزیستی کشور با همکاری سازمان تامین اجتماعی کشور، معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری و ستاد ملی جمعیت تهیه و پس از تآیید وزیر دادگستری اجرا می‌شود.

ماده 14

ماده 14 (اصلاحی 20/01/1402) ـ نظارت بر حسن اجرای این آیین نامه با مرجع ملی حقوق کودک می‌باشد و نظارت بر وضعیت کودک یا نوجوان در خانواده در همه مراحل در داخل کشور بر عهده سازمان و در خارج از کشور با لحاظ قوانین و مقررات حاکم، بر عهده سفارتخانه ها، سرکنسولگری‌ها و یا دفاتر حفاظت منافع جمهوری اسلامی ایران است.

نسخه متنی منتشرشده در دادکتاب نقره‌وانی ـ 1405/08/09